

videre. Disse Ordensbestemmelser med Mulktning til Skolerne o. s. v. hører ogsaa til, der skal jo være en god Orden i Alt. Alle de Penge var jeg meget glad ved; men jeg gad vidst, hvor den ærede Minister skulde faae disse mange Millioner fra, naar Kommunerne fulgte disse Anvisninger, han giver. Jeg er bange for, at han mange Steder faar gode Løfter, men ingen Penge. Utsaa, alle de andre Spørgsmaal anser jeg for at være Smaaating. Hovedtingen er kun de to Punkter: Kalbsretten for Familiens Børn og Skolepenge, for at de fattige Børn og Gaardmandenes eller de mere Velstaaendes Børn kunne være sammen. Hvorfor jeg sætter Skolesagen, Folkets Oplysningsag, saa saare højt, hvorfor jeg siger: Det er den vigtigste Sag, her foreligger, vigtigere end ogsaa end Forsvarssagen, er, fordi Oplysningsagen er en folkelig Sag, er det, der opholder Riget. Det har næsten syntes, som om man troede, at det er Fæstninger og Kanoner, der opholder Riget, men det tror jeg nu slet ikke; jeg tror, at det, der opholder Riget, er Tallet paa de ægte oplyste, de sande bannede Indvaanere, jeg tror, det er det, der giver Riget sin Styrke, medens Forsvarsvæsenet kommer i anden Række; thi det er ikke Fæstningerne og Kanonerne, der skulle bruge Menneskene, men Menneskene der skulle bruge Fæstningerne og Kanonerne.

Jeg skal ikke gaa ind paa de enkelte Paragrafer, thi, naar Hovedpunkterne kun blive gjorte gjældende ved Lov, er det mig ligegyldigt, om vi faae Inspektører eller ikke, eller om disse Inspektører skulle rejse omkring eller ikke, Folket har da Myndigheden i Haand gjennem Loven, og vil Inspektøren ikke gjøre Godt, kan han ikke komme til at gjøre Ondt, og det er det store Gode. Naar man har Klaget saa meget over Præsters og Provsters Tilfyn, er det, tror jeg, uberettiget. Præster og Provster ere Mennesker ligesom Andre, og havde vi haat Inspektører siden 1814, vilde de have været sande Igler. Jeg tror, at vi have været meget heldige med Præsterne; lad end enkelte af dem have baaret sig slet ad, saa have dog mange af dem baaret sig braut ad og hjulpet Skolerne op. At enkelte af Præsterne ere sorte indvendig, har jeg aldrig negtet. Altsaa for min Skyld maa man gjerne beholde Præsterne og Provsterne, naar man blot faar Hovedtingen staaet fast. Jeg vil endogsaa sige, at Præsten kan have megen Interesse for sit Sogn, kan gjøre ligesaa meget for det som en Inspektør, og den Pædagogik og Psykologi, som Tilfynet behøver, kan man vel nok forudsætte, at Theologerne have; det vilde næsten være at sætte dem for laant, om man ikke troede, at de have saa meget deraf, som behøves for at føre Tilfyn med en lille Hærneskole, og at man skulde behøve en Inspektør, fra hvem der saa ved samme Leilighed kunde falde en lille Mundfuld Psykologi af til Præsten. Jeg tager til Gjenmæle derimod, for jeg tror ikke, Præsterne fortjene

den Dmtale. Fra det ærede Medlem for Præstø Amtets 6te Valgkreds (Bojsen), der har en stor Indflydelse her, om han end ikke hører til det relative Majoritet, kom der den Udtalelse, at, naar han kunde faae de og de Hovedprinciper førte igjennem, vilde han gaa ind paa Lovforslaget, selv om han saae sult til Kultusministeren; men det ærede Medlem kan ikke se værre til Kultusministeren, end jeg paa en anden Maade gjør det; det kan han umuligt, og dog siger jeg: Naar Ministeren kommer med sunde og gode Tanker, tager jeg min Hat af og takker ham og glemmer alt det Andet, thi det hører ikke hjemme her. Vi sidde her i Folkethinget og have ikke med private Ting at gjøre. Et Andet er det, naar det er udenfor Thinget, saa kan man sige: Se, der gaar han, saadan En er han, og har man en tilstrækkelig lang Stof, kan man pege ham ud for hele Landet, og han maa da værge sig; saa godt kan han; men alt det ligger udenfor Sagerne her. Jeg er nu glad ved, at Ministeren har rækket sig saa langt fra Oktober indtil nu, som han har gjort; jeg tror, der er Flugt i ham, at der er Principer i, hvad han har udtalt, og at han kun ser paa Principerne, men ikke paa de mindre Ting, og kan han naae at holde de Fattige og Rige sammen, skal jeg gjerne følge med ham. — Med disse Ord vil jeg anbefale Sagen og haabe det Bedste (Udfryselse af Briz). Det gik jo meget godt i Udvalget forrige Aar, og hvorfor skulde det da ikke gaa ligesaa godt denne Gang? Den Ting vil jeg dog sige endnu. Det forekommer mig, at den ærede Minister gjorde Thinget nogen Uret, naar han sagde, at det syntes, som om man ikke vilde se paa Sagen selv, men tage politiske Hensyn. Sidste Efteraar toge vi dog meget godt fat paa Sagen, og baade den Side, hvortil jeg hører, og den anden Side, hvortil det ærede Medlem for Kjøbenhavnns 2den Valgkreds hører, gjorde vor Bedste (Udfryselse af Briz). Ja, jeg tænker jo ikke paa de gamle Dage, da man levede i Konflikter her oppe hver anden Dag, men kun paa den Tid ifjor, da Ministeren første Gang kom med sin Skolelov. Jeg var desværre forhindret fra at være til Stede igaar, og har altsaa ikke kunnet profitere af, hvad der da er sagt, saa jeg veed ikke bestemt, hvor langt jeg tør gaa i mine Forhaabninger; men jeg haaber dog, at det skal blive til Noget med Sagen, og jeg tror virkelig, at det kan blive til Noget.

Nu kommer jeg til Høifskolen, og jeg maa da udtale mig mod det ærede Medlem fra Præstø Amtets 6te Valgkreds, naar han mente, det var ikke beleiligt at bringe den Sag frem nu. Jeg mener netop, at Tiden er meget beleiligt, thi det maa vi jo dog sige, at vi aldrig fra Ministerbordet have hørt en Kultusminister udtale sig saa varmt og hønt om Høifskolen som den nuværende Kultusminister udtalte sig om den udvidede Høifskole. Man kan være uenig om, hvad enten